http://www.diena.lt/naujienos/menas/m-k-ciurlionio-iamzinimui-ekonominio-sunkmecio-programa-323070

Vaida Milkova
v.milkova@diena.lt

2010-12-30, 07:50

M.K.Čiurlionio įamžinimui – ekonominio sunkmečio programa

Vėluoja: O.Daugelio vadovaujamas Nacionalinis M.K.Čiurlionio muziejus tik sausio-vasario mėnesiais sužinos, ar galės įgyvendinti iškiliai datai skirtus projektus.
© Evaldo Butkevičiaus nuotr.

Kitais metais Lietuva minės M.K.Čiurlionio 100-ąsias mirties metines, tačiau tebelieka neaišku, ar į valstybinę programą įtrauktiems renginiams užteks lėšų.

Susigriebta po UNESCO žingsnio

Prieš pusmetį Lietuvą pasiekė džiugi žinia: Pasaulio kultūros paveldu besirūpinanti UNESCO kitus metus paskelbė M.K.Čiurlionio (1875-1911) metais. Po tokio ėjimo tarptautiniu lygiu, susigriebė ir Lietuva. Imta rengti nacionalinę menininko 100-ųjų mirties metinių programą. „Kyla abejonių, ar be minėto UNESCO žingsnio mūsų valstybė būtų paskelbusi bent tokią renginių programą, kokią turime dabar. Tuo labiau, kad net iš kai kurių kultūros žmonių sulaukiu nuostabos, esą ir vėl renginiai, skirti M.K.Čiurlioniui, ir vėl pinigai muziejui“, – lietuvių abejone, ar verta skirti pinigus iškilaus menininko kūrybai įamžinti, stebėjosi menininko palikimą saugančio Nacionalinio M.K.Čiurlionio dailės muziejaus direktorius Osvaldas Daugelis.

Kultūros ministro Arūno Gelūno žodžiais, sudaryta valstybinė M.K.Čiurlionio 100-ųjų mirties metinių minėjimo programa atspindi sunkią šalies ekonominę padėtį. „Riboti resursai įkalina svajones“, – vertindamas programą, nedaugiažodžiavo ministras. Valstybinę programą jis patvirtino likus 10 dienų iki prasidedant jubiliejiniams metams. Programų parengimas ir tvirtinimas skaičiuojant paskutines dienas iki prasidedant iškiliems renginiams Lietuvoje tampa tradicija: panašiai parengtos Lietuvos vardo 1000-mečio, Žalgirio mūšio 600-ųjų metinių minėjimo programos.

Pasak A.Gelūno, vėluojama dėl dviejų priežasčių. Visų pirma, laukiama, kol bus patvirtintas valstybės biudžetas ir paaiškės preliminarus valstybės indėlis į renginius. Be to, ministro žodžiais, per daug institucijų rūpinasi valstybės šventėmis ir nacionaliniais minėjimais. „Čia iš dalies pasitvirtina taisyklė: dešimt auklių – vaikas be galvos. Vis dėlto reikėtų apsispręsti, kuri institucija yra atsakinga, o kurios yra tiktai teikiančios ekspertus, siūlymus ir pastabas. Dabar susidaro toks įspūdis, kad paraleliai rengiamos kelios programos, paskui jos bandomos derinti tarpusavyje. Toks tarpinstitucinis derinimas užtrunka, ir galiausiai viskas užsitęsia iki Kalėdų“, – pripažino ministras.

Projektų finansavimas – neaiškus

Į valstybinę programą įtrauktų projektų autoriai kol kas nežino, kuria dalimi renginius parems valstybė ir kokio dydžio paramos teks ieškoti kitur. „Valstybė negarantuoja 100 proc. skirti preliminariai programos priemonėms įgyvendinti reikalingas lėšas. Geriausiu atveju, finansavimas turėtų eiti iš skirtingų šaltinių: savivaldybių, privataus sektoriaus“, – užsiminė A.Gelūnas. Išankstiniais skaičiavimais, kiekvienam į valstybinę programą patekusiam projektui įgyvendinti reikia vidutiniškai 20 tūkst. litų. Pigiausiai – 7 tūkst. litų – atsieis surengti mokslinę konferenciją. Brangiausias į programą įtrauktas renginys – Tarptautinis M.K.Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkursas. Jo sąmata siekia beveik 700 tūkst. litų. Paklaustas, ar tokia sąmata – pagrįsta, Kultūros ministras atsakė: „Ši sąmata neišvengiamai bus koreguojama. Iš kitos pusės, tarptautinis muzikinis renginys užtikrins M.K.Čiurlionio kūrybos, idėjų sklaidą, jo kūrybos aktualizavimą šiandien.“

Į valstybinę programą pateko šeši Nacionalinio M.K.Čiurlionio dailės muziejaus su kitomis kultūros įstaigomis parengti projektai. Kiek bus skirta lėšų jiems įgyvendinti, paaiškės tik kitais metais. „Laukiame paramos iš Kultūros rėmimo fondo. Esame pateikę paraiškas, dalyvaujame konkurse, tačiau ar projektai gaus finansavimą ir kokio dydžio, žinosime tik sausio-vasario mėnesiais. Kol kas turime tik Kultūros ministerijos pažadą, kad šie projektai, skiriant finansavimą, bus prioritetiniai“, – užsiminė O.Daugelis. Muziejaus direktorius guodėsi, kad jubiliejiniai metai – ne vien sausis ir vasaris – esą daugiau renginių muziejus suplanavo ne pačioje metų pradžioje. „Turtingos šalys svarbius kultūrinius renginius planuoja likus porai metų iki jiems prasidedant. O pas mus situacija nenormali. Tačiau ekonominė krizė – taip pat nenormalu“, – pastebėjo muziejininkas.

Muziejaus remonto nebaigs

Pažymint M.K.Čiurlionio mirties šimtmetį, jo kūrybos šventove tapusio muziejaus Kaune remontas nebus baigtas. 3 mln. litų, numatytų skirti iš valstybinės investicijų programos, užteks įrangai bibliotekos pastatui pirkti ir senojo muziejaus pastato rekonstrukcijai pradėti. Tačiau muziejaus rekonstrukcijai visiškai užbaigti trūksta per 10 mln. litų.

Tuo tarpu M.K.Čiurlionio memorialinio muziejaus Druskininkuose rekonstrukcija į valstybinę M.K.Čiurlionio 100-ųjų mirties metinių minėjimo programą nepateko. Pasak O.Daugelio, buvusius Čiurlionių šeimos medinukus Druskininkuose verkiant reikia atnaujinti: šiaudiniai namelių stogai kiauri, turistų nestokojančio muziejaus ekspozicijos neatitinka šiuolaikinių standartų. Tam iš valstybės biudžeto prašyta 300 tūkst. litų. Kultūros ministro žodžiais, finansavimas šiam projektui neskirtas dėl lėšų stygiaus valstybėje: „Principinė šių metų Vyriausybės nuostata yra nefinansuoti jokio naujo valstybės investicijų projekto. Dabar vienintelis kelias sutvarkyti tą namelį – įtraukti jį į kultūros kelių projektą, finansuojamą iš ES struktūrinių lėšų.“

M.K.Čiurlionio vardas puikiai žinomas kaimyninėje Lenkijoje: ten jis mokėsi muzikos, dirbo, vėliau palaikė kultūrinius ryšius su šios šalies menininkais. Bendra dviejų valstybių programa būtų leidusi iškilaus menininko metines pažymėti kur kas solidžiau. Tačiau paklaustas, kodėl nebuvo parengta dvišalė kultūrinė programa ar bent jau kreiptasi į Lenkijos institucijas dėl kai kurių projektų kofinansavimo, kultūros ministras tikino, kad atsakomybė už programą tenka Vyriausybės sudarytai komisijai. „Negalėčiau pasakyti, kodėl lenkiška linija išslydo programos rengėjams iš akių. Pradėjau eiti ministro pareigas, kuomet programa jau buvo svarstoma, ir vėliau komisijos posėdžiuose nedalyvavau, tik stebėjau jos darbą“, – teisinosi A.Gelūnas.

M.K.Čiurlionio motyvai – ant rūbų?

Posakis, kad savame krašte pranašu nebūsi, tinka ir M.K.Čiurlioniui. „Į karalių vizitų Lietuvoje dienotvarkes Kaunas kartais patenka dėl čia eksponuojamų M.K.Čiurlionio originalų, kiti turistai specialiai į Lietuvą važiuoja, kad išvystų šio modernisto kūrybą. Tuo tarpu kauniečiai, nors jiems kelionė iki muziejaus tekainuoja troleibuso bilietą, sunkiai prisiruošia atvažiuoti, – O.Daugelis pasigedo ir miesto valdžios dėmesio vieno didžiausių Lietuvos menininkų kūrybai. – Kaune trūksta M.K.Čiurlionio vardo propagavimo. Reikėtų įvertinti, kad mes ne tik sporto areną turėsime, bet kad turime ir M.K.Čiurlionio muziejų.“

Abejojantiems, ar verta nacionaline vertybe tapusius M.K.Čiurlionio kūrinius vežti į parodas užsienyje, muziejininkai atsako skaičiais: po kiekvienos parodos užsienyje M.K.Čiurlionio kūrybos gerbėjų ratas išsiplečia dešimtimis tūkstančių. Vien per pirmąsias penkias M.K.Čiurlionio kūrybos parodos Milane dienas ją aplankė 4,3 tūkst. žiūrovų. „Po šios parodos Italijos mados sostinėje Milane, mūsų genijaus kūrybinio palikimo sklaida gali įgauti netikėtų formų. Žiūrėk, koks garsus rūbų dizaineris ims ir panaudos M.K.Čiurlionio kūrybos motyvus savo madų kolekcijoje“, – šyptelėjo O.Daugelis.

Paklaustas, koks renginys jo akimis geriausiai įamžintų ankstyvojo modernisto atminimą, Nacionalinio M.K.Čiurlionio dailės muziejaus direktorius nustebino netikėtu atsakymu: „Didžiausia mano svajonė – atrasti nežinomą ar dingusį M.K.Čiurlionio paveikslą, papildyti mūsų muziejaus rinkinius.“ Paskutinjį M.K.Čiurlionio darbą prieš dvejus metus muziejus nupirko iš privataus asmens Olandijoje. O.Daugelis užsimena, kad 80 metų dingusiu laikytas šedevras „Andante“ iš „Piramidžių sonatos“ muziejui atsiėjo labai brangiai. „Paveikslą pirkome už muziejaus lėšas. Dėl to nuo 2008 m. velkasi mūsų skolos už komunalines paslaugas. Vyriausybė to nenori suprasti: jūs nusipirkot, jūsų reikalas“, – dėl tokio Vyriausybės požiūrio į M.K.Čiurlionio kūrybos grąžinimą Lietuvai apgailestavo O.Daugelis.